

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-31

20 KASIM DÜNYA ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ

Her yıl **20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü** olarak anılmaktadır. Bugün, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin de kabulünün yıldönümüdür. Tarihte en fazla kabul gören insan hakları belgesi olan Sözleşme, 1989 yılında kabul edilmiştir.^{1,2} Sözleşmeye göre 18 yaşın altındaki her birey çocuk olarak kabul edilir ve çocuk hakları, nerede yaşarlarsa yaşasınlar bütün çocuklar için geçerlidir, geçerli olmalıdır.³ Çocukları ilgilendiren bütün konularda devletlerin görevi çocukların haklarını koruyacak önlemleri almaktır.⁴

Çocukların çok fazla sayıda ve konuda sorunları bulunmaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin gerekleri de dikkate alındığında 2014 yılında Sözleşmenin ruhu ile de çelişen aşağıdaki konular öne çıkmaktadır:

- Çocuklar yoksullukla baş etme çabası içindedirler.** Çocukların gelir yoksulluğu, 2008 yılında yaşanan ekonomik krizden bu yana artmaya devam etmekte olup yoksulluğun etkileri, her ülkede kendini farklı şekillerde göstermektedir. Veriler, en gelişmiş 41 ülkede yaşayan 76,5 milyon çocuğun yoksulluk içinde yaşamak zorunda olduğuna dikkat çekmektedir.⁵
- Dünyada milyonlarca çocuk temel hizmetlere halen ulaşamamaktadır.** Çocuklar, kendilerini hastalıklara ve beslenme yetersizliklerine karşı güçlü kılacak, su ve sanitasyon hizmetlerine ve nitelikli eğitim olanaklarına ulaşmayı kolaylaştıracak hizmetleri alamamaktadırlar.⁶
- En yüksek ve en düşük gelir düzeyindeki haneler arasındaki eşitsizlikler devam etmektedir.** Dolayısıyla, en fakir hanelerde yaşayan çocuklar arasında zengin hanelerin çocuklarına göre ölüm ve bodurluk sıklıkları açısından daha riskli konumdadırlar.⁶
- Çalışan çocuklar, çocuklara yönelik şiddet, çocukların ihmali, istismarı, çocuk ticareti gibi Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin de ana başlıklarını oluşturan diğer konularda da olumsuz durum(lar) halen mevcuttur.**
 - Dünyada cinayet nedeniyle yaşamını kaybeden her beş kişiden birisi çocuk ve 20 yaşından küçük adolesanlardır. Bu duruma ait 2012 yılı rakamının 95 bin olduğu ifade edilmektedir.⁷
 - Olağandışı koşullar ve afet durumları olağan olarak sunulması gereken hizmetleri kesintiye uğratmaktadır. Örneğin, Suriye'de çocuk felci aşısının yüzdesi 99'dan 52'ye düşmüştür.⁸

Liste uzatılabilir. Her bir konu kendi özelinde mücadeleyi gerektirir, ancak, hemen bütün başlıkların birleştirici zemininin çocuk hakları ihlallerinin önlenmesi olabileceği unutulmamalıdır. Bu yaklaşım zemininde toplumda çocuğa saygı kültürünün geliştirilmesi, çocuk haklarının farkındalığının artırılması, çocuğun katılım hakkının sağlanması, çocuğun sağlık başta olmak üzere temel gereksinimlerinin en üst düzeyde sağlanması, çocuklarla ilgili bütün hizmetlerde çocuk dostu yaklaşımlarının geliştirilmesi de çocuk haklarının en iyi koşullarda sağlanabilmesi için yararlı adımlardır.

¹ [Internet] <http://www.un.org/en/events/childrenday/>. Erişim:17.11.2014.

² [Internet] <http://www.unicef.org/turkey/crc/cr23a.html>. Erişim:18.11.2014. Erişim:17.11.2014.

³ BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, 20 Kasım 1989. [Internet] <http://www.unicef.org/turkey/crc/cr23c.html>. Erişim:17.11.2014.

⁴ BM Bin Yıl Bildirgesi (Çocuklara Uygun Bir Dünya Bildirgesi), 8 Eylül 2. [Internet] http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/mill_decl_turkce.pdf. Erişim:17.11.2014.

⁵[Internet] <http://www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=12506&d=1&dil=tr>. Erişim:17.11.2014.

⁶ [Internet] <http://unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=12496&d=1&dil=tr>. Erişim:18.11.2014.

⁷ [Internet] <http://unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=12484&d=1&dil=tr>. Erişim:17.11.2014.

⁸ [Internet] <http://unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=12470&d=1&dil=tr>. Erişim:17.11.2014.

Bu doküman Dr. Neslihan Yukarıkır ve Dr. Dilek Aslan tarafından 18.11.2014 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir.
Yukarıkır N, Aslan D. 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü. HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-31. [Internet]

<http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>. Erişim:18.11.2014.